

Verantwoording Beschrijvingen van Examentaken en Scan Examentaken

1 Wat is het doel van het opstellen van BET's en SET?

De waarde van een mbo-diploma moet onbetwist zijn. Het vertrouwen van de arbeidsmarkt in het onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de diploma's. Ook is het in het belang van de student en zijn/haar ouders dat het verkregen diploma waardevast is en op voldoende erkenning van de onderwijssector kan rekenen. Met het beschrijven van examentaken wil de MBO Raad de onderwijs- en exameninstellingen een handreiking bieden bij het borgen van de kwaliteit van de examinering.

In de Beschrijvingen Examentaken (BET) en de daarbij horende Scan Examentaken (SET) staan beschrijvingen van verschillende examentaken, zoals het beoordelen, construeren en vaststellen van examens. De BET's helpen mbo-instellingen hun examenorganisatie, -processen en -producten en de professionaliteit van hun examenfunctionarissen verder te verbeteren. De SET bevat alle BET's. Met de SET kan een instelling een globale scan maken om te zien waar de grootste risico's liggen en waar zij dus met voorrang aandacht aan moet geven. Met de BET kan een instelling op detailniveau nagaan of zij alle examentaken goed heeft belegd in de organisatie en of de betrokken examenfunctionarissen de vereiste competenties hebben. De BET's en de SET bevatten dezelfde examentaken en beschrijvingen maar hebben dus een ander doel.

2 Welke examentaken en waarom?

In de BET's worden de examentaken onderscheiden die een examenorganisatie moet laten uitvoeren:

1. Examens construeren
2. Examens vaststellen
3. Examens beoordelen
4. Examenprocessen managen
5. Examenprocessen monitoren en kwaliteit bewaken
6. Beroep behandelen (voor examinering)

Deze taken zijn terug te voeren op de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB 1.3.6, 1.3.6a, 7.4.1 t/m en 7.4.9 en 7.5.1 t/m 7.5.4) en het toezichtkader bve. Het zijn taken die elke instelling die examineert moet (laten) uitvoeren en verantwoorden. Dat verantwoorden moet ook als derden de taken uitvoeren. Het belangrijkste wat daar wordt aangegeven, is dat de instelling moet zorgen voor kwaliteit door goede processen, goede producten, bekwame functionarissen, heldere communicatie met studenten, een onafhankelijke beoordeling van de kwaliteit en een eerlijke en openbare verantwoording.

3 Hoe zijn de BET's en SET opgebouwd?

De SET is opgebouwd als een competentiemodel. De SET bevat alle BET's. Elke BET betreft één examentaak. Een examentaak is opgevat als een kerntaak van de examenorganisatie. Bij iedere kerntaak zijn de werkprocessen benoemd waaruit deze taak bestaat. Bij ieder werkproces vindt u vervolgens een beschrijving van de deeltaken of prestatie-indicatoren.

Het model van werkprocessen en indicatoren sluit aan bij wat binnen het mbo, op basis van de kwalificatiestructuur/kwalificatiedossiers, gebruikelijk is.

De SET en BET's zijn bedoeld om gebruikt te worden in een proces van voortdurende verbetering. Daarom zijn de werkprocessen van iedere examentaak gekoppeld aan en geordend volgens de pdca-cyclus¹:

- plan: formuleren van beleid en vertalen van beleid naar onder andere het ontwikkelen van procedures en het voorbereiden van de eigen taken
- do: actief handelen in het examineringsproces en aansturen van dat proces
- check: bewaken, controleren, monitoren, onderzoeken en feedback verzamelen tijdens en na het actief handelen. En rapporteren van bevindingen.
- act: (zelf)verbetering en bijdragen aan procesverbetering in de vorm van adviezen en voorstellen aan anderen.

4 Waarom zijn het taken voor de examenorganisatie?

En waarom niet voor een persoon of functie? De WEB stelt het bevoegd gezag verantwoordelijk voor de kwaliteit van de examinering en benoemt daar ook een aantal taken bij zoals het organiseren van de examens, de kwaliteit bewaken, vaststellen van examens en dergelijke. De WEB geeft niet aan welke of functies daarmee dan belast moeten worden. Dat bepaalt het bevoegd gezag zelf. Alleen het aanstellen van een examencommissie en het instellen van een onafhankelijke commissie van beroep zijn verplicht.

Er is maar globaal aangegeven wat die commissies voor taak hebben. Het is aan de instelling om binnen de kaders van de WEB te bepalen hoe zij de examenorganisatie als totaal inricht en wie daarin welke taken krijgt. Daarmee kan een instelling bij het opzetten van een examenorganisatie optimaal aansluiten bij de eigen maat, visie, organisatiestructuur en aanwezige deskundigheid. Bij een grote organisatie zijn er al gauw vele functionarissen die allemaal vanuit hun verantwoordelijkheid en expertise een deel doen.

De kerntaak/examentaak is dus een verantwoordelijkheid van de instelling, maar zij kan de werkprocessen en alle deeltaken toekennen aan afzonderlijke gremia en/of individuele

---

¹ William Edwards Deming. Pdca Cyclus of Demmingcirkel is een veel gebruikt hulpmiddel om kwaliteitszorg in organisaties goed te kunnen borgen. PDCA staat voor plan, do, check, act (of adjust).

examenfunctionarissen. De prestatie-indicatoren definiëren de benodigde deskundigheid van de betrokken functionaris die belast is met de uitvoering van die onderdelen.

5 Examenprocessen managen versus monitoren en kwaliteit bewaken

Er zijn twee aparte BET's ontwikkeld voor examenprocessen managen en voor examenprocessen monitoren en kwaliteit bewaken. Waarom is dat gedaan?

De BET's voor de examentaken 'examenprocessen managen' en 'examenprocessen monitoren en kwaliteit bewaken' vormen een soort Siamese tweeling. De ene taak valt niet los te zien van de andere, maar het zijn wel twee perspectieven. De beschrijving als twee aparte taken moedigt de organisatie aan om de eigen interne controle betrouwbaarder te maken door checken en adviseren enerzijds zo onafhankelijk mogelijk te maken van organiseren en uitvoeren anderzijds.

De BET's 'examenprocessen managen' en 'examenprocessen monitoren en kwaliteit bewaken' hebben beide drie niveaus: macroniveau (beleidsontwikkeling en kaders stellen) en meso- & microniveau. De laatste twee niveaus staan samen in één document, omdat zij betrekking hebben op operationele taken. Daarbij is micro geïnterpreteerd als het niveau waarop de afzonderlijke crebo's, individuele studenten en beoordelaars onderscheiden kunnen worden. Het is aan de instelling om te bepalen of zij wel of niet van deze niveau-indeling gebruik wil maken. In het kruisjeschema achter de taken staat welke taak wel of niet uniek aan een niveau wordt toegekend. Dat is steeds een advies, geen wet of regel.

Afhankelijk van de structuur en omvang van een organisatie zijn deze niveaus aan verschillende personen toegekend of juist gecombineerd in de taakuitvoering.

6 Hoe kunt u de BET's gebruiken?

De BET's zijn bedoeld als hulpmiddel voor mbo-instellingen om te checken of zij alle examentaken hebben belegd en of de examenfunctionarissen de vereiste competenties hebben. De omvang, structuur of cultuur van de examenorganisatie vraagt om eigen oplossingen en/of taakverdelingen. De deskundigheid die betrekking heeft op één examentaak is niet automatisch gekoppeld aan een specifieke functie. Deze deskundigheid kan een examenorganisatie bij verschillende personen onderbrengen.

Mbo-instellingen kunnen de BET's gebruiken voor het inventariseren en sturen van deskundigheid op organisatie-, team- en individueel niveau. De BET's zijn niet alleen een hulpmiddel bij de bewaking en controle van de examenkwaliteit, maar ook bij de inkoop van trainingen of examenproducten.

7 Hoe kunt u de SET gebruiken?

De Scan Examentaken (SET) is bedoeld als een middel om snel en globaal in beeld te brengen waar de blinde vlekken in een examenorganisatie zitten en waar bij voorrang aandacht aan moet worden gegeven. De SET vraagt per werkproces aan te geven of dit aantoonbaar tot de verantwoordelijkheid van een persoon of gremium behoort en of degene die er mee is belast, aantoonbaar deskundig is. De SET geeft op elke ingevulde examentaak een score in kleur (veilig/groen, pas op/oranje, alarm/rood). Zo kan de school tijd en middelen gericht inzetten op onderdelen waar de grootste urgentie ligt.

8 Wat is de relatie met andere kwaliteitsstandaarden?

De BET's sluiten inhoudelijk aan op de processtappen van de procesarchitectuur examinering (zie www.examineringmbo.nl) en voldoen aan de kwaliteitseisen zoals geformuleerd in de functieprofielen van de Nederlandse Vereniging voor Examens (NVE) voor functies in examenorganisaties.

In de wet op de Beroepen In het Onderwijs (BIO) staan de SBL-competenties voor onderwijsgevend. Deze competenties zijn ook de veronderstelde basiscompetenties voor examenfunctionarissen. De BET's hebben betrekking op deskundigheid die specifiek is voor examinering en die niet al is ondergebracht bij de SBL-competenties.

Bijlage: Betrokkenen bij totstandkoming BET's

Pilotinstellingen:

ROC Aventus
ROC Midden Nederland
Summa College (voorheen ROC Eindhoven)
Wellantcollege

Expertgroep:

Vertegenwoordigers van:
Cito
NVE
Cinop
IVA
Helicon Opleidingen
Inspectie van het Onderwijs
Fontys
Nova Academie
MBO Amersfoort (voorheen ROC
ASA/Amarantis)
MBO Diensten

Klankbordgroep:

Vertegenwoordigers van:
ROC Midden Nederland
ROC Nijmegen
Koning Willem I College
Alfa-college
Schoevers
Friesland College
Drenthe College
ROC West-Brabant
ROC Rivior
Grafisch Lyceum Utrecht
ROC A12
ROC Rijn IJssel
ROC Leiden
Summa College (voorheen ROC Eindhoven)
Graafschap College
ROC Nijmegen
ROC TOP, MBO Amersfoort en MBO Utrecht
(voorheen ROC ASA/Amarantis)
Wellantcollege
Helicon Opleidingen

Deelnemers werk- en denksessies:

Vertegenwoordigers van mbo-scholen:

Albeda College
Alfa-college
AOC Oost
Berechja College
Cibap Vakschool
Deltion College
Drenthe College
Friesland College
Gilde Opleidingen
Graafschap College
Grafisch Lyceum Utrecht
Helicon Opleidingen
Hoornbeek College
Horizon College
Koning Willem I College
Landstede

Vertegenwoordigers van overige instellingen:

Calabris Contract
Cito
Consultancy Toetsbeleid Z&W
IVIO
Kenwerk
Odies
Onderwijsgroep Tilburg
Opleidingspartners – Vak & Werk
P3Transfer
Pelgrum Opleiden & examineren
Prove2Move
Rivas Zorggroep
Schoevers
Stichting Praktijkleren

Noorderpoort
Nova College
Regio college
Rijn IJssel
ROC A12
ROC ASA/Amarantis
ROC Da Vinci College
ROC de Leijgraaf
ROC Flevoland
ROC ID College
ROC Kop van Noord-Holland
ROC Leeuwenborgh
ROC Leiden
ROC Midden Nederland
ROC Mondriaan
ROC Nijmegen
ROC Rivor
ROC Ter Aa
ROC Tilburg
ROC Top
ROC van Amsterdam
ROC van Twente
ROC West-Brabant, Vitalis College

Summa College (voorheen ROC Eindhoven)
Wellant-college
Zadkine

Onderzoek en ontwikkeling
Werksessies en trainingen

Bureau ICE

KWALITEIT IN TOETSEN EN EXAMENS